

Bezpečnost a kvalita zemědělských produktů. Geneticky modifikované organismy a produkty.

JUDr. Jana Tkáčiková, Ph.D.

Zemědělské produkty

- ▶ produkty rostlinné a živočišné výroby a rybolovu, jakož i výrobky po prvotním zpracování, které mají s těmito produkty přímou souvislost ([čl. 38 SFEU + příloha I](#))
  - ▶ „Od potravin přes krmiva až po paliva“

Potraviny – pojem

- ▶ jakákoli látka nebo výrobek
- ▶ zpracované, částečně zpracované nebo nezpracované
- ▶ určené ke konzumaci člověkem nebo u nichž lze důvodně předpokládat, že je člověk bude konzumovat
- ▶ Negativní vymezení
  - ▶ Krmiva !!!Srovnatelné požadavky!!!
  - ▶ živá zvířata, pokud nejsou připravena pro uvedení na trh k lidské spotřebě;
  - ▶ rostliny před sklizní;
  - ▶ léčivé přípravky; kosmetické prostředky; tabák a tabákové výrobky; omamné a psychotropní látky; rezidua a kontaminující látky

Kvalita, jakost a bezpečnost potravin

- Kvalita = multikriteriální parametr
  - Hygienické, nutriční, technologické, sensorické a informační, ekonomické, užité aspekty
  - očekávání spotřebitele
  - „průmyslové tajemství“
- Jakost ≠ kvalita
  - soubor charakteristických (analytických a sensorických) vlastností jednotlivých druhů, skupin a podskupin potravin
  - jejichž limity jsou stanoveny tímto zákonem, prováděcím právním předpisem anebo přímo použitelným předpisem Evropské unie
- Bezpečnost ≠ kvalita
  - Zdravotní a hygienická nezávadnost s ohledem na
    - obvyklé podmínky použití
    - informace poskytnuté spotřebiteli
  - není škodlivá pro zdraví
  - není nevhodná pro lidskou spotřebu

Potravinové právo

- ▶ Právní a správní předpisy použitelné ve Společenství nebo na vnitrostátní úrovni pro potraviny obecně, a zejména pro bezpečnost potravin;
  - ▶ vztahují se na všechny fáze výroby, zpracování a distribuce potravin a rovněž krmiv, která jsou vyrobena pro zvířata určená k produkci potravin nebo kterými se tato zvířata krmí
- ▶ Povinné subjekty potravinového práva
  - ▶ Provozovatel potravinářského podniku
  - ▶ Provozovatel krmivářského podniku
    - ▶ Ziskový nebo neziskový
    - ▶ Veřejný nebo soukromý
    - ▶ Výkon činnosti související s jakoukoli fází výroby, zpracování a distribuce potravin nebo krmiv
    - ▶ Odpovědnost za řízení podniku v souladu s potravinovým právem

Cíle potravinového práva

- Vysoká úroveň ochrany lidského života a zdraví
  - + ochrana zdraví a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin
  - + ochrana životního prostředí
  - + ochrana zájmů spotřebitelů
- Volný pohyb potravin a krmiv

Chov zvířat Welfare zvířat

Zdraví zvířat
Veterinární péče

Plemenitba

Krmiva

Živočišné
produkty

Vedlejší
živočišné
produkty

Pěstování rostlin

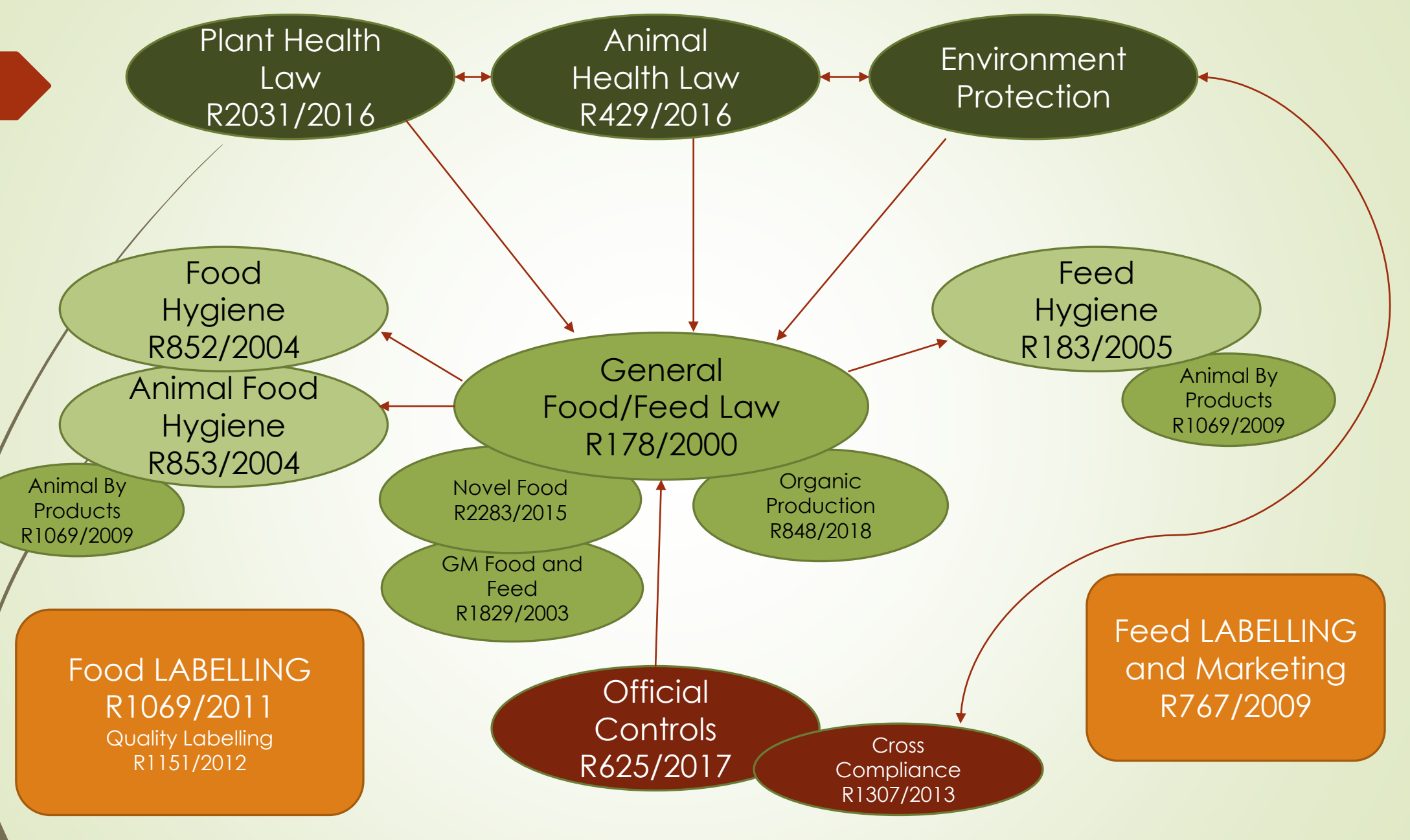
Zdraví rostlin
Rostlinolékařská péče

Šlechtění

Hnojiva

Rostlinné
produkty

Zásady potravinového práva

Od vidlí po vidličku

Analýza rizika

Odpovědnost

Sledovatelnost

Transparentnost

Flexibilita

Ochrana zájmů spotřebitelů

SAFE FOOD FOR CONSUMERS FROM FARM TO FORK

Food safety, from farm to fork, is paramount and is dependent on strong partnerships along the food chain. A wide range of regulatory and self regulatory measures, combined with the highest standards and the right handling of food at home, deliver safe food from farm to fork.

Sources:

FEFAC (European Feed Manufacturers' Federation) www.fefac.eu
 COPA COGECA www.copa-cogeca.eu
 CELCAA (European Liaison Committee for the Agricultural & Agri-Food Trade) www.celcaa.eu

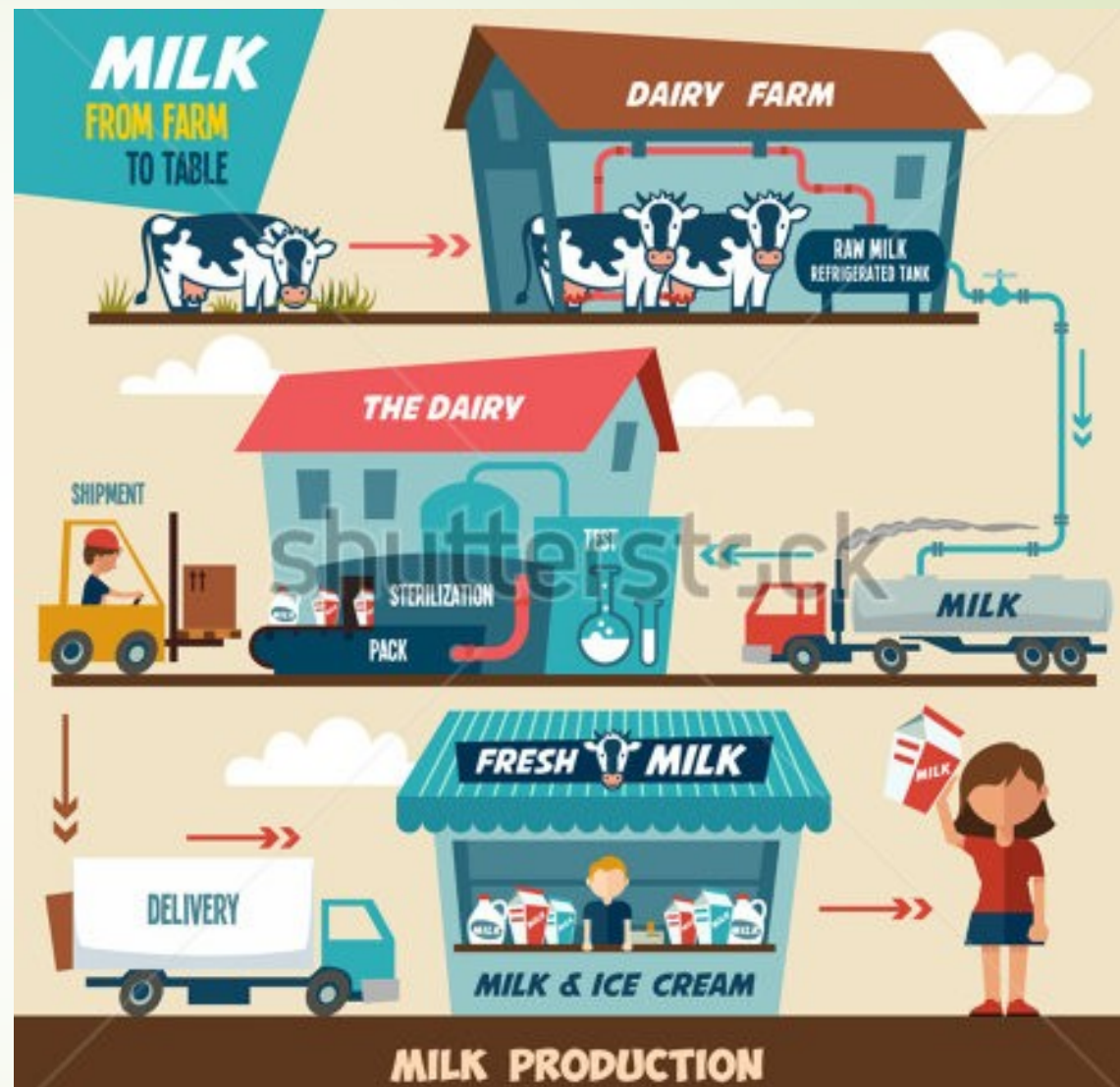
FoodDrinkEurope www.fooddrinkeurope.eu
 EuroCommerce www.eurocommerce.eu
 BEUC (The European Consumer Organisation) www.beuc.eu

ZÁSADY potravinového práva

- Od vidlí po vidličku
- Komplexní a jednotný přístup
  - Prvovýroba = chov zvířat, pěstování plodin, včetně sklizně, sběr volně rostoucích plodů, lov, rybolov
  - Dovoz, produkce, výroba, skladování, přeprava, distribuce, prodej a dodávání krmiv
  - Výroba, skladování, přeprava, dovoz potravin
  - Prodej/dodání potravin konečnému spotřebiteli

ZÁSADY potravinového práva

- Sledovatelnost
  - možnost zjistit původ potraviny včetně dílčí látky ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce
  - „krok vpřed, krok vzad“
    - Schopnost a povinnost identifikovat bezprostředního dodavatele i přímého odběratele
  - v rámci podniku i v rámci potravinového řetězce

Požadavky na sledovatelnost potravin živočišného původu

- ▶ Nařízení EU č. 931/2011
- ▶ Doklad při dodání potravin živočišného původu
  - ▶ přesný popis potravin
  - ▶ objem nebo množství potravin
  - ▶ jméno a adresa provozovatele potravinářského podniku, který potraviny odeslal
    - ▶ jméno a adresa odesílatele (vlastníka), pokud je odlišný
  - ▶ jméno a adresa provozovatele potravinářského podniku, kterému se potravina odesílá
    - ▶ jméno a adresa příjemce (vlastníka), pokud je odlišný
  - ▶ odkaz na dávku, šarži nebo případně zásilku
  - ▶ datum odeslání
- ▶ Povinnost aktualizovat informace, mít je k dispozici do doby, než lze oprávněně předpokládat, že potravina byla spotřebována, neprodleně poskytnout na vyžádání příslušnému orgánu

EVROPSKÝ ÚŘAD PRO BEZPEČNOST POTRAVIN

- Nezávislé vědecké referenční pracoviště
- Poskytování vědeckých stanovisek a vědecké a technické podpory pro legislativní a politickou činnost
- Shromažďování a analýza údajů umožňující charakterizovat a sledovat rizika

ZÁSADY potravinového práva

- ▶ Transparentnost
  - ▶ konzultace s veřejností během přípravy, hodnocení a revize potravinového práva
  - ▶ informování veřejnosti
    - ▶ přístup k dokumentům, poskytnutí informací o riziku plynoucího z potravin a o přijatých opatřeních

Primární odpovědnost provozovatelů potravinářských podniků za bezpečnost potravin/krmiv

povinnost stáhnout z trhu potraviny/krmivo, která není v souladu s požadavky na bezpečnost potravin/krmiv

povinnost informovat příslušné orgány

povinnost informovat spotřebitele/uživatele

•jeli to nezbytné, převzít zpět od spotřebitelů/uživatelů již dodané produkty, nestačí-li k dosažení vysoké úrovně ochrany zdraví jiná opatření

povinnost spolupracovat na přijatých opatřeních s cílem zabránit nebo zmenšit riziko

Státní kontrola a dozor

ZÁSADY
potravinového
práva

ZÁSADY potravinového práva

- Předběžná opatrnost
- přijímání nezbytných předběžných opatření v rámci managementu rizika za předpokladu, že
- na základě dostupných informací existuje možnost škodlivých účinků na zdraví
- a zároveň přetrvává vědecké nejistota a není možné provést úplné hodnocení rizik
- dočasnost a proporcionalita opatření

Systemy sledovatelnosti

- ▶ TRACES (Trade Control and Expert System)
  - ▶ Elektronický obchodní řídicí a expertní systém Evropské komise
    - ▶ Nástroj pro efektivní dohledatelnost, výměnu informací a řízení rizik v rámci evropského trhu, včetně dovozů, zvířat, rozmnožovacích materiálu, potravin, krmiv a rostlin
    - ▶ Harmonizace dovozních dokumentů/certifikátů a vnitrounijních osvědčení a dokumentů
  - ▶ původně integrovaný počítačový veterinární systém (viz rozhodnutí Komise 2003/24/ES)
- ▶ Europhyt (European Union Notification System for Plant Health Interceptions)
  - ▶ Systém rychlého varování a oznamování o zadržovaných zásilkách rostlin, rostlinných produktů a jiných předmětů v mezinárodním obchodě kvůli přítomnosti škodlivého organismu, který představuje riziko zavlečení a rozšíření na území EU
- ▶ RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed)
  - ▶ Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva

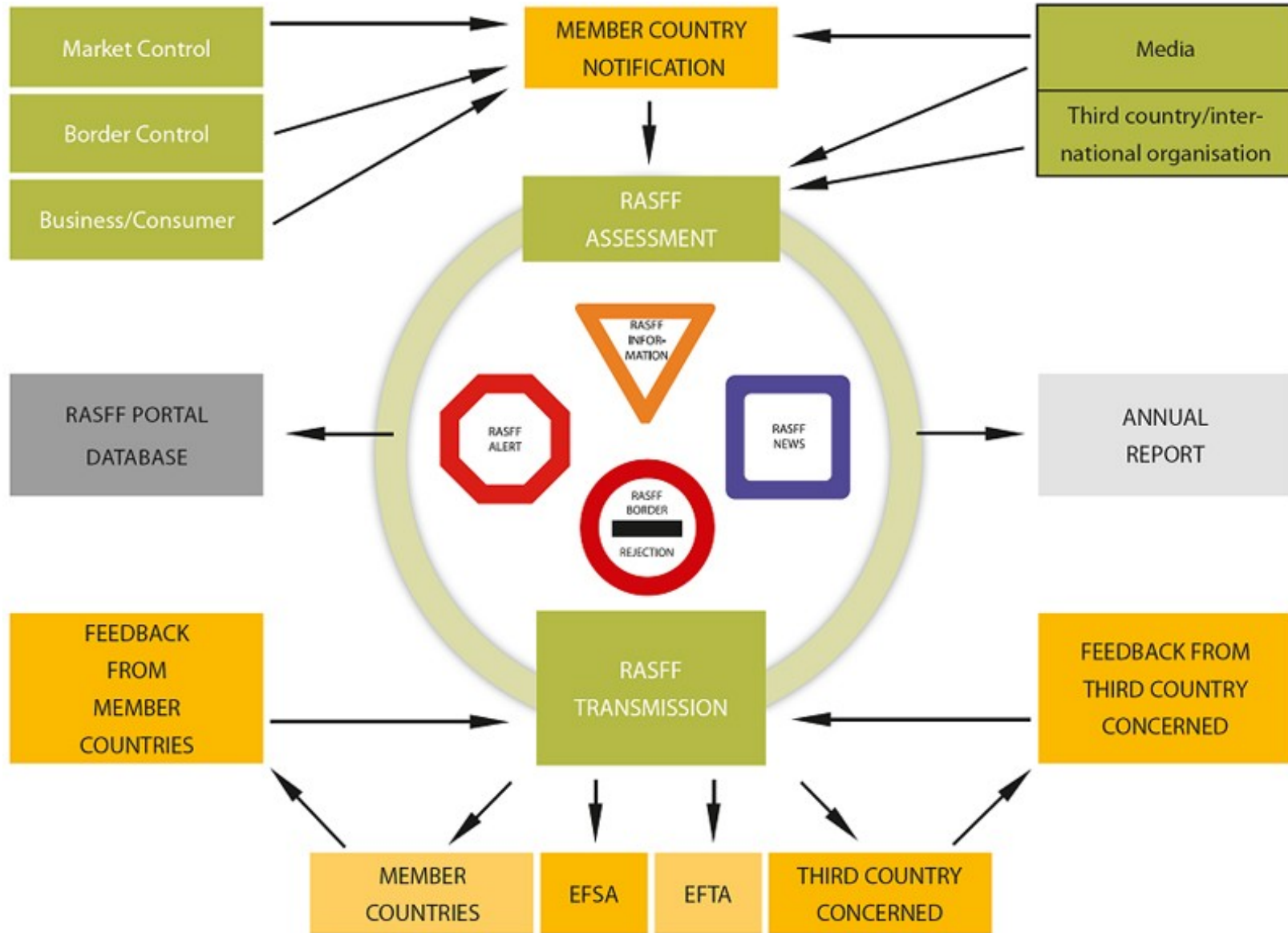
Rapid Alert System for Food and Feed

RASFF

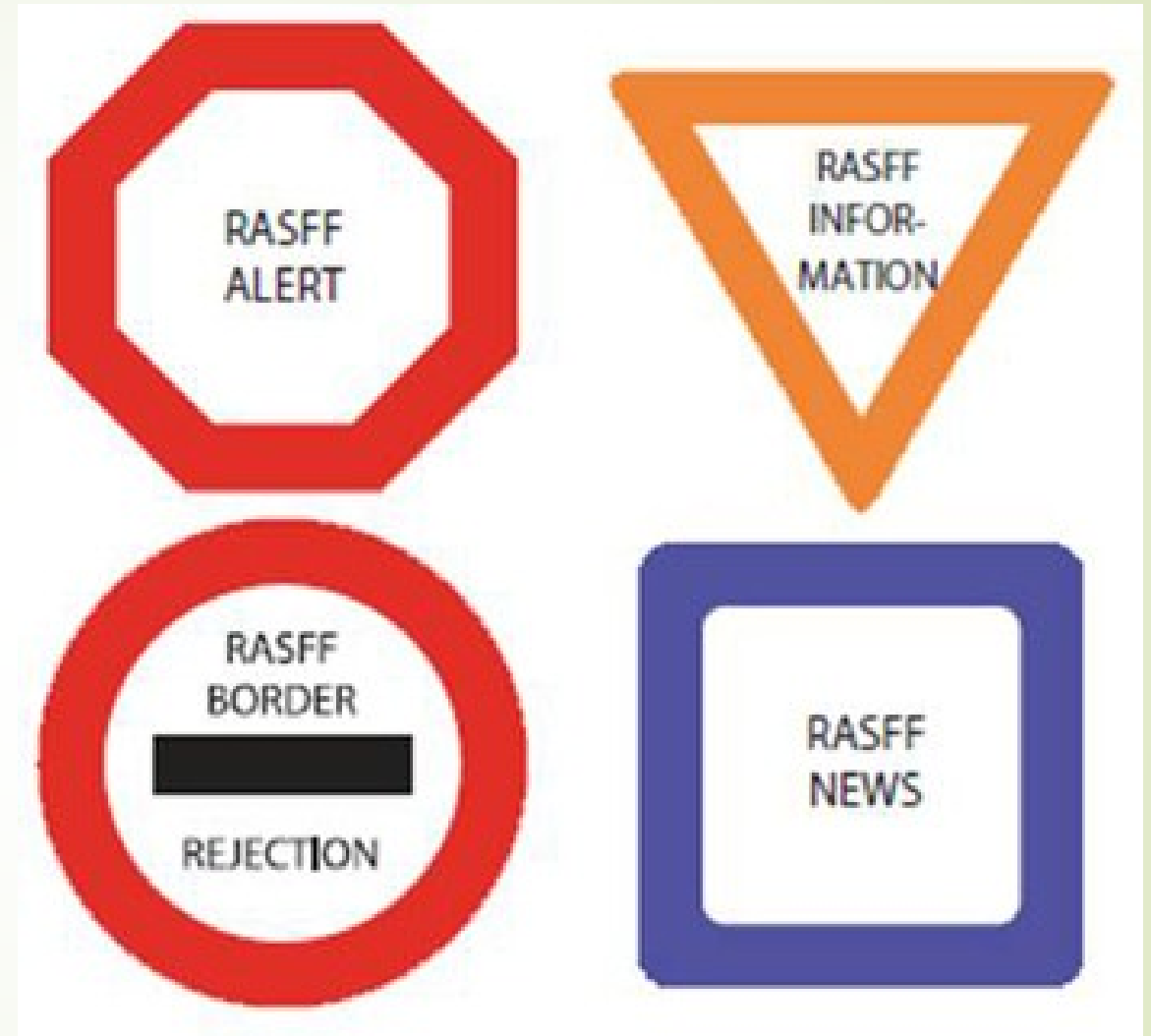
- Systém rychlého varování pro potraviny a krmiva
- jeden z mechanismů kontroly bezpečnosti potravin a krmiv pro území jednotného trhu Evropského společenství
- slouží pro sdílení informací o přímých nebo nepřímých rizicích ohrožujících zdraví lidí, zvířat a životní prostředí, která pocházejí z potravin nebo krmiv
  - zabránění uvedení rizikových potravin a krmiv do oběhu, případně jejich stažení ze společného evropského trhu.

RASFF oznámení

- Alert notifikace
  - bezprostřední ohrožení lidského zdraví
- Non-alert/informační notifikace
  - potraviny již nejsou na trhu nebo riziko není závažné
- „border rejection“ notifikace
  - odmítnutí na vnějších hranicích EU z důvodu zdravotního rizika
- News
  - ostatní informace významné pro kontrolní orgány

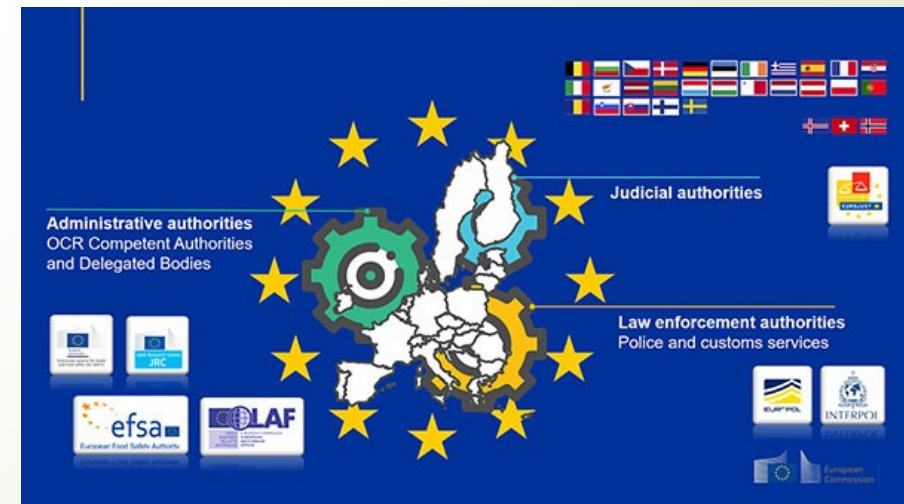
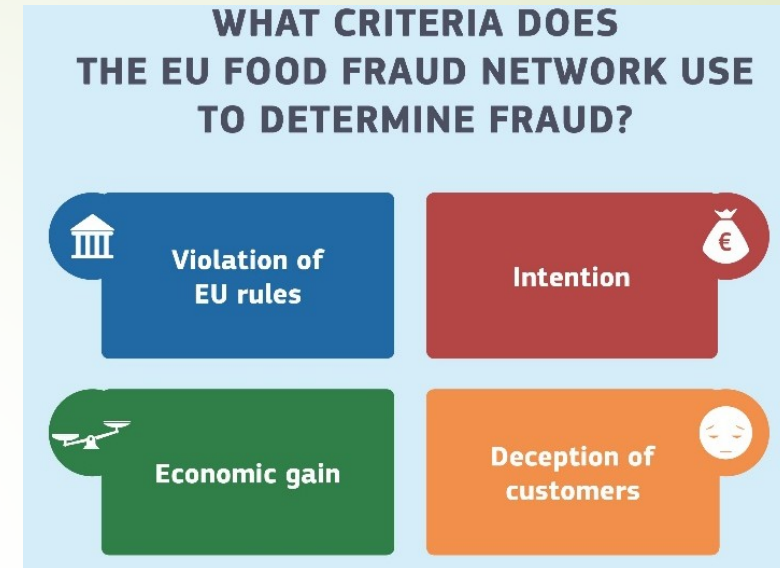

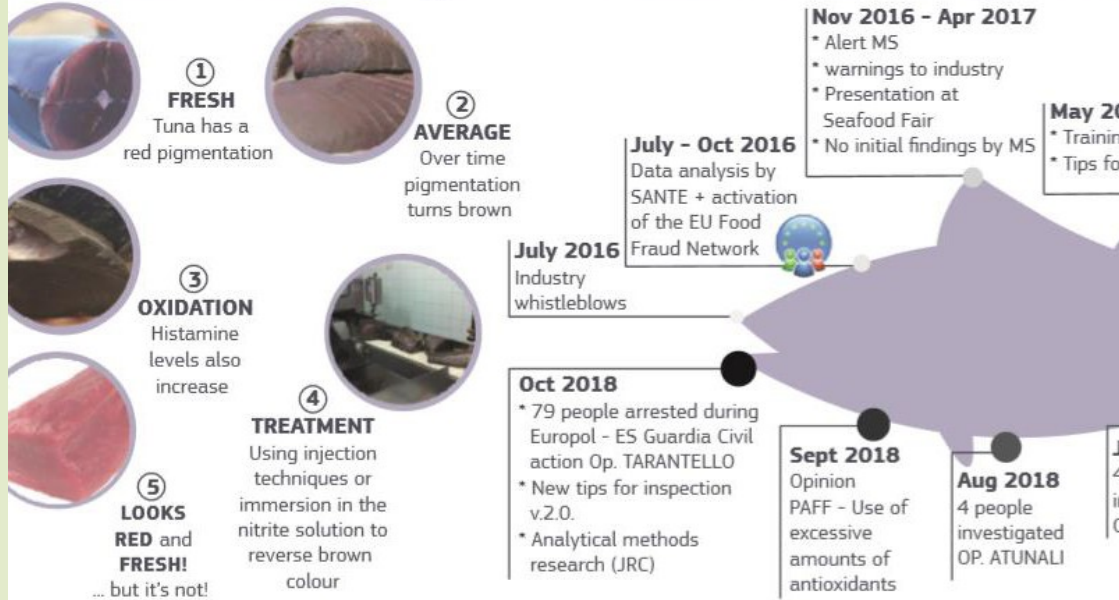
Falšování potravin

Paradox: „EU food is safer than ever, yet consumer's trust is low.“

- **AAC** (Systém správní pomoci a spolupráce)
  - sdílení informací mezi členskými státy Evropské unie o podvodech, falšování, pašování a klamání, týkající se potravin a krmiv s přeshraničním dopadem
- **EU Food Fraud Network**
  - Síť proti podvodům s potravinami
  - Vytvořena v návaznosti na **skandál s koňským masem**

FOOD FRAUD: Illegal treatment of tuna - from canning to the f

FOOD FRAUD CRITERIA

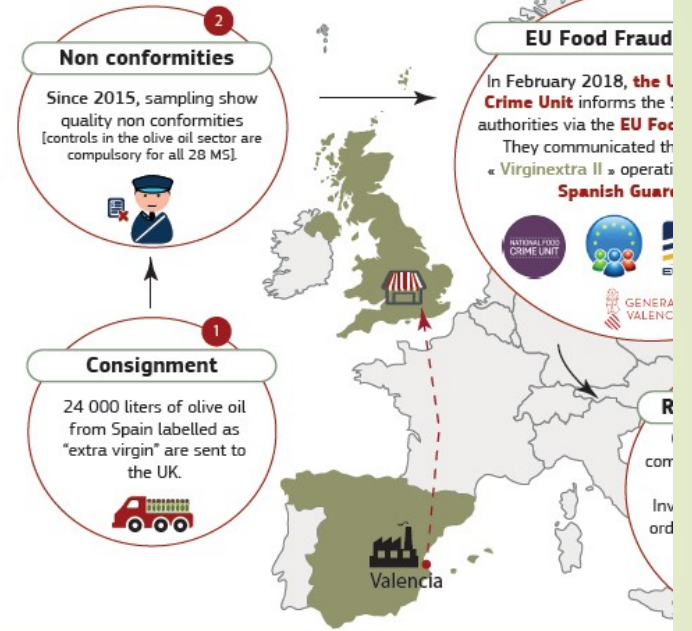
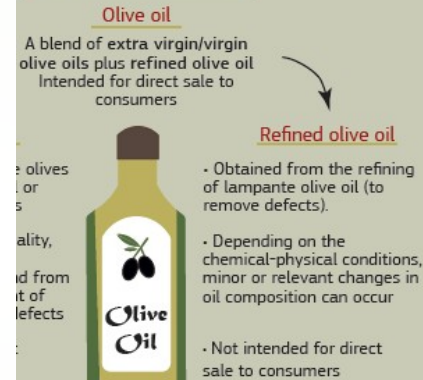
Violation of EU Food Law	Intention	Economic gain
<ol style="list-style-type: none"> Tuna frozen in brine sold as fresh instead of being canned. <i>*(Reg 853/2004)</i> Treatment of the fish (unauthorised/ authorised additives) to promote a colour change. <i>*(Reg 1333/2008)</i> Provision of food information to consumers. <i>*(Reg 1169/2011)</i> 	<ol style="list-style-type: none"> Intentional use of authorised (antioxidant not in concordance with good manufacturing practices), unauthorised additives (nitrates/nitrites) and carbon monoxide to promote colour change. EC warned industry several times to stop this practice. 	<p>Potentially > 200 millions €/year</p>

FOOD FRAUD: Olive oil case

ES/UK olive oil fraud case

of 30 % of refined olive oil and 0 % of extra virgin olive oil as extra virgin instead of olive oil labelling issue (wrong category) quantity of sold oil lower than expected

What is the difference ?

FOOD FRAUD CRITERIA

Violation of EU Law	Intention	Economic gain	Deception
<p>Labeling standards for olive oil (Reg (EC) 29/2012, Reg (EEC) 2568/91)</p> <p>Requirements not corresponding to the olive oil (Reg (EC) 29/2012, Reg (EU) 1169/2011)</p> <p>Food information to consumers (Reg (EC) 178/2002)</p>	<p>24.000 liters of « olive oil » were intentionally mislabeled as « extra virgin olive oil »</p>	<p>Difference between the price of extra virgin olive oil (EVOO) and the price of olive oil (OO) multiplied by 30% (percentage of adulteration)</p> <p>€ EVOO - € OO [market price] x 30%</p>	<p>« Olive oil » instead of « Extra virgin olive oil »</p>

ZÁSADY potravinového práva

➤ Flexibilita

⇒ Zachování rozmanitosti a tradičních potravin (tradiční výrobní postupy, prodej ze dvora)

➤ Možnost členského státu

- povolit v rámci hygienických předpisů
  - odchylky/výjimky z určitých požadavků
  - přizpůsobení určitých požadavků
- vyjmout určité činnosti z působnosti hygienických předpisů
- v souladu se zásadou transparentnosti a subsidiarity

Povinnosti
provozovatele
potravinářského
podniku

Rostlinná výroba

- Oznámení zahájení a ukončení činnosti
- Není-li třeba schválení

Živočišná výroba

- Chov hospodářských zvířat
  - Oznámení zahájení a ukončení činnosti
- Zacházení se živočišnými produkty
  - Registrace
    - Prvovýroba, přeprava, skladování produktů nevyžadujících kontrolované teplotní podmínky nebo maloobchod
  - Schválení a registrace
    - Prohlídka na místě
    - Audity

POVINNOSTI
PROVOZOVATELŮ
potravinářských
podniků

Zákaz uvádět na trh potravin

- klamavě označené nebo nabízené ke spotřebě klamavým způsobem
- s prošlým datem použitelnosti
- neznámého původu
- překračující nejvyšší přípustné úrovně kontaminace radionuklidy stanovené v souladu s atomovým zákonem
- ozářené v rozporu s požadavky stanovenými ZoP a prováděcím právním předpisem

Neprodleně vyřadit z dalšího uvádění na trh potravin

- balené do obalů, které neodpovídají požadavkům na materiály, předměty a výrobky určené pro styk s potravinami
- nedostatečně a nesprávně označené
- neodpovídající stanoveným nebo deklarováním požadavkům na jakost
- páchnoucí, pokud pach není charakteristickou vlastností výrobku, nebo jinak poškozené, deformované, znečištěné nebo zjevně chemicky nebo mikrobiologicky narušené

POVINNOSTI
PROVOZOVATELŮ
potravinářských
podniků

Dodržování požadavků potravinového práva, které se týkají jejich činnosti

- Technologické a hygienické požadavky ve všech fázích výroby a manipulace
- Smyslové, fyzikální, chemické a mikrobiologické požadavky na jakost potravin
- Zásady provozní a osobní hygieny
- Označování

Kontrola plnění těchto požadavků

- Vnitřní kontrolní postupy
- Od správné hygienické a výrobní praxe přes HACCP až po totální řízení kvality

Správná hygienická a výrobní praxe

Dodržování všech právně upravených hygienických požadavků, uplatnění hygienických pravidel a povinností v procesu výroby potravin a při jejím uvádění do oběhu

- Požadavky na lokalitu, budovy, vodu, odpady, nebezpečné látky, zařízení a dopravní prostředky
- Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců

Dodržování pravidel výrobního procesu ovlivňujících kvalitu výroby a zajišťujících dosažení bezpečného produktu

- Požadavky na suroviny, technologické postupy, teplotní režimy, sanitaci, dezinfekci, dezinfekci a deratizaci
- Správná zemědělská praxe

Příručky SHP a SVP = obecně formulované požadavky právních předpisů převedené do podmínek pro konkrétní typy potravinářských podniků ve formě doporučení

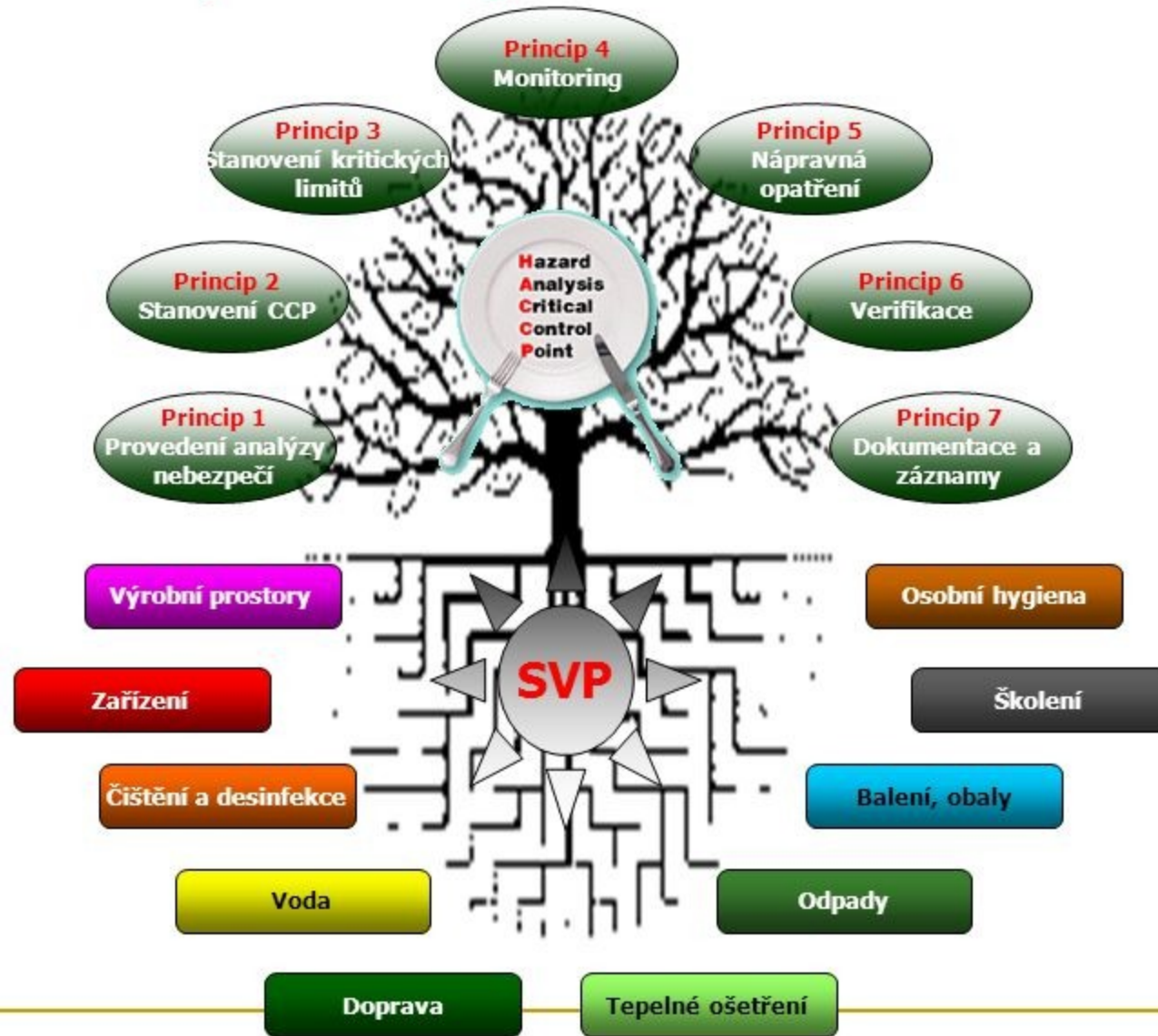

Hygienické požadavky

- ▶ Obecné povinnosti
  - ▶ Provozovatelé potravinářských podniků zabývajících se prvovýrobou a souvisejícími postupy (přeprava, skladování) dodržují obecná hygienická pravidla stanovená v části A přílohy I a všechny zvláštní požadavky stanovené nařízením (ES) č. 853/2004.
  - ▶ Provozovatelé potravinářských podniků provádějících činnosti v jakékoli fázi výroby, zpracování a distribuce potravin, které následují po fázích, na něž se vztahuje odstavec 1, dodrží všeobecné hygienické požadavky stanovené v příloze II a všechny zvláštní požadavky stanovené nařízením (ES) č. 853/2004.
- ▶ Výjimky
  - ▶ Domácí prvovýroba, příprava a spotřeba
  - ▶ Malá množství výrobků z prvovýroby/masa z drůbeže a zajícovců/zvěře konečnému spotřebiteli nebo místnímu maloobchodu, který je přímo dodává konečnému spotřebiteli
  - ▶ Maloobchod

Správná výrobní praxe SVP x HACCP

Povinnosti
provozovatelů
potravinářských
podniků
- specifika
živočišné výroby

Schválení a registrace provozu

- Nařízení EU o hygieně potravin a VetZ

Povinnosti chovatele

- Označování a evidence zvířat (plemenářský zákon)

Informace o potravinovém řetězci

Povinnost provozovatele jatek/bourárny

Veterinární prohlídky jatečných zvířat a masa

- Před porázkou (kontrola označení a dokumentace, podmínek welfare a přepravy) = zdravotní potvrzení
- Po porážce = rozhodnutí o požitelnosti a označení zdravotní nezávadnosti
- Chlazení jatečně upravených těl

Požadavky na přemísťování a přepravu zvířat a živočišných produktů

- Veterinární osvědčení (§ 6 a 27 VetZ)
- Zdravotní potvrzení
  - potvrzení o zdravotním stavu zvířete a o nálezové situaci v místě původu

Hospodářská → Jatečná zvířata

- Chovatel
    - Informace o potravinovém řetězci (tzv. Prohlášení chovatele)
      - 24 hodin před přepravením na jatka (ne starší 3 dny)
    - Nákazový status hospodářství a zvířat
    - Informace o soukromém veterinární lékaři
    - Informace o veterinárních léčivých přípravcích a ošetřeních a ochranných lhůtách
  - Provozovatel jatek
    - Veterinární prohlídka
      - Před poražením = Osvědčení o zdravotní nezávadnosti pro živá zvířata
      - Po porážce
    - Úřední veterinární lékař
      - Porážkový protokol
    - Označení zdravotní nezávadnosti nebo identifikační označení (název země, číslo schválení zařízení)
    - Klasifikace jatečně upravených těl
      - způsob zařazování jatečně upravených těl jatečných zvířat do tříd jakosti (prasata, skot, ovce)
-

Veterinární lékaři

Úřední

- veterinární lékař orgánu veterinární správy
- veterinární inspektor (§ 53 VetZ)
  - pověření výkonem státního veterinárního dozoru

Soukromí (§ 61 VetZ)

- veterinární lékař vykonávající veterinární léčebnou a preventivní činnost podnikatelským způsobem
  - Schválený = krajskou veterinární správou pro síť epizootologického sledování a pro výkon některých stanovených činností
  - Ošetřující = vykonávající veterinární léčebnou a preventivní činnost v hospodářství nebo v chovu zvířat

Označování potravin

Povinnost označování potravin

- ▶ na horizontální úrovni
  - ▶ obecné požadavky platné pro všechny potraviny
- ▶ na vertikální úrovni
  - ▶ zvláštní požadavky pro určité druhy potravin
  - ▶ obchodní normy

Krmiva – pojem

- látka nebo výrobek, včetně doplňkových látek
- zpracované, částečně zpracované, nezpracované
- určené ke krmení zvířat orální cestou

Právní
rámec
bezpečnosti
krmiv
- unijní -

- ▶ **Nařízení o hygieně krmiv**
  - ▶ obecná pravidla pro hygienu krmiv
  - ▶ podmínky a postupy zajišťující dohledatelnost krmiv
  - ▶ podmínky a postupy pro registraci a schvalování provozoven
- ▶ **Nařízení o uvádění na trh a používání krmiv**
  - ▶ je bezpečné a nemá přímý nepříznivý vliv na životní prostředí ani na životní podmínky zvířat.
  - ▶ Je nezávadné, pravé, nefalšované, vhodné pro daný účel a běžné obchodní jakosti
  - ▶ je označeno, zabaleno a obchodně upraveno v souladu s tímto nařízením a dalšími platnými právními předpisy Společenství.
  - ▶ musí splňovat technická ustanovení týkající se nečistot a dalších chemických znaků
- ▶ **Nařízení o doplňkových látkách používaných ve výživě zvířat**
  - ▶ látky, mikroorganismy nebo přípravky, jiné než krmné suroviny a premixy, které se záměrně přidávají do krmiva nebo vody, aby splnily zejména některé z funkcí
    - ▶ Technologické, nutriční, sensorické, zootechnické, kokcidiostatika a histomonostatika
  - ▶ povolování uvedení doplňkových látek v krmivech na trh a jejich používání

Právní rámec bezpečnosti krmiv - národní -

► **Zákon o krmivech**

- Dozor, jak provozovatelé dodržují stanovené podmínky při výrobě, dovozu, přepravě, skladování, používání nebo uvádění na trh krmiv, doplňkových látek nebo premixů.
- Při výrobě, uvádění na trh a používání krmiv musí provozovatel krmivářského podniku dodržet obsah a limity nežádoucích látek, aby byla zajištěna zdravotní nezávadnost.
- Pro výrobu krmiv, doplňkových látek a premixů a ke krmení zvířat nesmí provozovatel použít produkty ke krmení obsahující nežádoucí látky, jestliže překračují limity stanovené prováděcím právním předpisem, nebo obsahující cizí předměty, které mohou ohrozit zdraví zvířat, příp. živé skladištní škůdce.

► **Zákon o veterinární péči**

- Veterinární kontrola zdravotní nezávadnosti krmiv
- Povinnost chovatele hospodářských zvířat k napájení zvířat používat vodu, která neohrožuje zdravotní stav zvířat a zdravotní nezávadnost jejich produktů, a ke krmení zvířat používat jen zdravotně nezávadná krmiva

Krmiva

➤ Schválení nebo registrace provozu → registr krmiv (subjekty a provozy)

- Krmné suroviny
- Krmné směsi
- Doplnkové látky
- Premixy

Počty registrovaných a kontrolovaných provozů v roce 2016

2016	Počet provozů v evidenci ÚKZÚZ	Počet provedených kontrol
Výrobci krmných surovin	291	220
Výrobci krmných směsí registrovaní	209	442
Výrobci krmných směsí schválení	111	366
Výrobci doplňkových látek registrovaní	5	7
Výrobci doplňkových látek schválení	7	7
Výrobci premixů registrovaní	5	28
Výrobci premixů schválení	24	71
Faremní výrobci krmiv pro vlastní chov	419	426
Mobilní výrobny	67	73
Dovozci	268	125
Distributoři	785	251
Dodavatelé	1341	687
Dopravci	1276	5
Prvovýrobci	28258	537

POVINNOSTI ČLENSKÉHO STÁTU

- ▶ Zajišťování dodržování potravinového práva
  - ▶ Provádění kontrol
  - ▶ Stanovení pravidel pro opatření a sankce při porušení potravinového práva
- ▶ Úřední kontroly
  - ▶ Víceleté národní plány kontrol
  - ▶ pravidelně, na základě rizik a s přiměřenou četností
  - ▶ bez předchozího upozornění (s výjimkami)
  - ▶ nestrannost, kvalita a jednotnost, příp. koordinovanost
  - ▶ průhlednost a důvěrnost
  - ▶ interní nebo externí audity

„Nové“ nařízení EU o úřední kontrole (účinnost od konce roku 2019)

- Širší rozsah působnosti
- Minimalizace zátěže pro provozovatele
- Zvýšení transparentnosti, zveřejňování výsledků kontrol a vytvoření ratingu provozovatelů
- Právní moc Komise zřídit
  - Evropské referenční laboratoře (EURL)
  - Evropská referenční střediska pro dobré životní podmínky zvířat
  - Evropská referenční střediska pro ověřování pravosti a důvěryhodnosti zemědělské-potravinového řetězce
- Dodatečné požadavky na úřední kontroly ve vybraných oblastech
- Integrovaný přístup ke kontrole dovozu
- Jednotný a harmonizovaný rámec pro úřední osvědčování
- Povinné platby nebo poplatky za vybrané druhy kontrol
- Širší spektrum donucovacích opatření
- Počítačový systém pro správu informací o úředních kontrolách (IMSOC)
- Požadavky na finanční sankce při porušení pravidel pomocí klamavých nebo podvodných praktik
- Požadavky na oznamování porušení pravidel

Státní správa v oblasti bezpečnosti potravin

Ministerstvo zemědělství

- Státní zemědělská a potravinářská inspekce
- Orgány veterinární správy
- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Ministerstvo zdravotnictví

- Hlavní hygienik
- Orgány ochrany veřejného zdraví
  - Krajské hygienické stanice
  - Ministerstvo obrany
  - Ministerstvo vnitra

Ministerstvo financí

- Generální ředitelství cel
  - Celní úřady

Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Kontrola a dozor v oblasti potravin a krmiv

Státní zemědělská a
potravinářská inspekce

Státní veterinární správa

Krajské hygienické stanice

Ústřední kontrolní a
zkušební ústav zemědělský

Státní kontrola a dozor

SZPI

- pro výrobu potravin, pro balení, krájení nebo jiný způsob dělení potravin a pro uvádění potravin na trh
- pro vstup a dovoz potravin ze třetích zemí
- pro provozování stravovacích služeb

SVS

- pro výrobu, skladování, přepravu, dovoz a vývoz potravin živočišného původu a pro balení, krájení nebo jiný způsob dělení potravin živočišného původu, které probíhá v zařízeních schválených pro tyto činnosti podle veterinárního zákona
- pro uvádění potravin živočišného původu na trh v tržnicích a na tržištích, pro uvádění potravin živočišného původu na trh v prodejních úsecích a prodejnách jiných než samoobslužných, kde dochází k úpravě masa, mléka, ryb, drůbeže nebo vajec, pro uvádění zvěřiny na trh a při příchodu potravin živočišného původu z členských států Evropské unie v prodejních potravin, pokud jsou místy určení
- pro provádění klasifikace těl jatečných zvířat
- pro uvádění nezpracovaných těl nebo částí těl živočichů, mléka, mleziva, vajec nebo včelích produktů na trh při provozování stravovacích služeb

KHS

- pro provozování stravovacích služeb
- při zjišťování příčin poškození nebo ohrožení zdraví a zamezení šíření infekčních onemocnění nebo jiného poškození zdraví z potravin

Státní kontrola a dozor

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

- dozorová a zkušební činnost na úseku krmiv a sledování rizikových látek a kontaminantů v krmivech
- rostlinolékařská péče

Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv

- regulace výroby, kontroly jakosti, distribuce a používání veterinárních léčiv a veterinárních přípravků

Česká obchodní inspekce

- Zákon o ochraně spotřebitele
  - Poctivost prodeje výrobků a poskytování služeb

Opatření k
nápravě a
odpovědnost

Široké spektrum opatření k nápravě

- V návaznosti na unijní právní předpisy
- V návaznosti na vnitrostátní právní předpisy
- Mimořádná/zvláštní opatření

Uplatňování odpovědnosti za přestupky a ukládání správních trestů

- V režimu jednotlivých právních předpisů

Zveřejněno: 09.04.2019

Polské vozidlo přepravovalo neoznačená vejce

Inspektoři Státní veterinární správy (SVS) z Libereckého kraje v pondělí večer ve spolupráci s celníky zadrželi zásilku 4680 neoznačených nebalených vajec. Nákladní vozidlo s polskou státní poznávací značkou zastavili celníci v obci Jítrava v okrese Liberec. Po zjištění, jaké zboží vozidlo přepravuje, kontaktovali SVS. Řidič nepředložil k zásilce žádný doklad. Nejprve tvrdil, že jede do České Lípy, později, že směřuje do Polska. SVS proto nařídila likvidaci potravin neznámého původu na náklady přepravce v asanačním podniku, kam následně doprovodila vozidlo celní hlídka. Přepravci bude navíc uložena pokuta.

Kontrola
podmíněnosti
Povinné
požadavky na
hospodaření
Oblast
veřejného
zdraví, zdraví
zvířat a rostlin

Požadavky potravinového práva PPH 4

Požadavky ochrany zdraví zvířat PPH 5

Požadavky na prevenci, tlumení a eradikaci
některých nákaz zvířat (TSE) PPH 9

Požadavky na používání přípravků na ochranu
rostlin PPH10

Bliže viz [Průvodce zemědělce kontrolou
podmíněnosti po rok 2020](#)

Evropská kontrola bezpečnosti potravin a krmiv

- ▶ Povinnost EK zpracovat a předložit výroční zprávu o celkovém fungování kontrol v členských státech
- ▶ **Health and Food Audits and Analysis Directorate** (dříve FVO)
  - ▶ Kontrola kontroly
    - ▶ Obecné a zvláštní audit v členských státech i třetích zemích
    - ▶ Souhrnné zprávy
    - ▶ Opatření: dialog, školení, řízení o porušení smlouvy
- ▶ Mimořádná opatření
  - ▶ pozastavení uvádění potravin na trh nebo jejich používání z dotčeného státu
  - ▶ pozastavení dovozu z dotčené třetí země
  - ▶ stanovení zvláštních podmínek pro potraviny
  - ▶ jiné vhodné dočasné opatření

Politika kvality
zemědělských
produktů

Rozmanitost

Tradice

Regionálnost

Značky kvality potravin

Označování kvality potravin

- Evropské
  - Zaručená tradiční specialita (TSG)
  - Chráněné označení původu (PGI)
  - Chráněné zeměpisné označení (PDO)
  - Zeměpisné označení lihovin a aromatizovaných vín (GI)
  - Biopotravina
- České – podpora kvalitních potravin v gesci Mze a SZIF
  - Česká potravina = dobrovolné označení potravin českého původu v souladu s § 9b zákona o potravinách
  - Klasa
  - Regionální potravina
  - Biopotravina

Označování
kvality
potravin

[Nařízení EU 1151/2012](#)

- Zemědělské produkty a potraviny

[Nařízení EU 1308/2013](#)

- Víno

[Nařízení EU 110/2008](#)

- Lihoviny

[Nařízení EU 251/2014](#)

- Aromatizovaná vína

Právní rámeček nakládání GMO a pěstování GMP

Směrnice 2001/18/ES o záměrném uvolňování GMO do životního prostředí

Nařízení EU č. 1829/2003 o GM potravinách a krmivech

Nařízení EU č. 1830/2003 o sledovatelnosti a označování GMO a sledovatelnosti potravin a krmiv vyrobených z GMO

Nařízení EU č. 1946/2003 o přeshraničních pohybech GMO

Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s GMO a GMP

Prováděcí vyhláška č. 209/2004 Sb.

Zákon o zemědělství

Prováděcí vyhláška č. 89/2006 Sb.

Geneticky modifikované organismy, plodiny a produkty

Způsoby nakládání

- Uzavřené nakládání
  - Laboratorní pokusy
    - Oznámení – MŽP – souhlas
- Uvádění do životního prostředí
  - Žádost – MŽP – Komise a členské státy (stanovisko) – povolení
- Polní pokusy

Uvádění na trh

- Pěstování, dovoz, prodej
  - Jako potravina nebo krmivo – viz níže
  - Jako jiný produkt – MŽP (hodnotící zpráva) – Komise (stanovisko EFSA) a členské státy – rozhodnutí MŽP

Registry

- [MŽP](#)
- [EU](#)

„Komerční“ pěstování GM plodin

Povolování geneticky modifikovan ých plodin a produktů v EU

Povolovací proces (case to case) – žádost

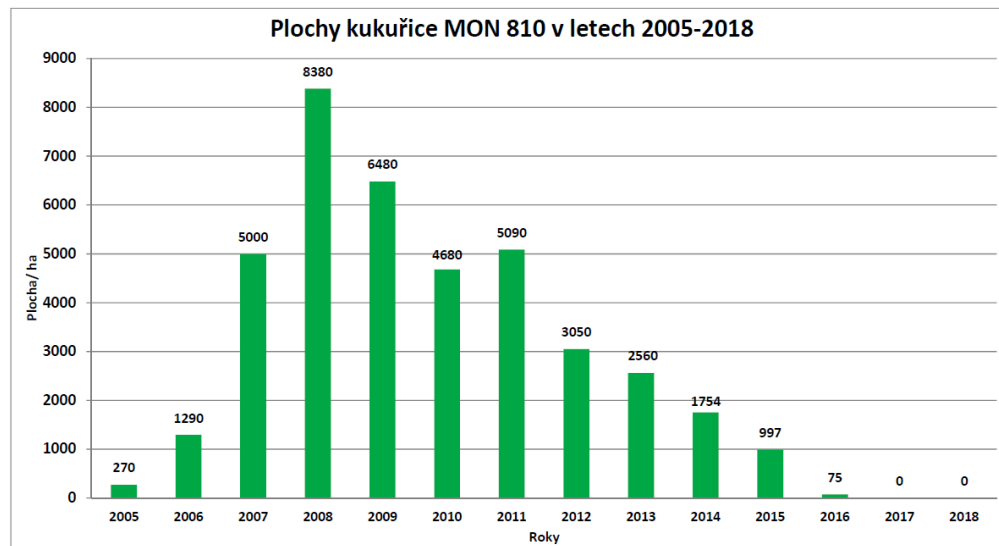
- Ministerstvo zemědělství
  - Přijetí a administrativní posouzení žádosti
- EFSA
  - Postup při podání žádosti
  - Vyjádření veřejnosti a členských států
  - Vědecké stanovisko
- Evropská komise
  - Návrh rozhodnutí
- Stálý výbor při EK/Odvolací výbor při EK
  - Rozhodování členských států kvalifikovanou většinou
- Evropská komise
  - Konečné rozhodnutí → zápis do registru

Post-autorizační opatření

- Opt-out opatření členského státu
  - Zákaz/omezení pěstování dle směrnice EU 412/2015

Monitoring a kontrola

1.1.1 Kukuřice pro pěstování - povolení

GMO, případně obchodní název, identifikační kód, číslo žádosti, žadatel	vlastnosti: HT – tolerance k herbicidu, IR – rezistence ke hmyzím škůdcům transgeny	povolení, případně stav projednávání
kukuřice MON810 (obch. název YieldGard™, MaizeGard™) MON-00810-6 Monsanto	IR Cry1Ab (rezistence vůči <i>Lepidoptera</i> , <i>Ostrinia nubilalis</i> – zavíječi kukuřičnému)	Schváleno v roce 1998 rozhodnutím Evropské komise 98/293/ES, obnoveno povolení pro potraviny a krmiva, řízení o obnovení povolení pro pěstování stále probíhá, takže MON810 se může pěstovat v těch státech, které nevyhlásily národní zákaz. Stanovisko EFSA bylo mnohokrát aktualizováno. Odvolací výbor 27.3.2017 nerozhodl, většina států hlasovala proti. EK dosud nerozhodla.

Povinnosti při pěstování GM plodiny v ČR

Informační povinnost vůči

SZIF

Uživatel sousedního pozemku

Povinnost dodržovat
minimální odstupové
vzdálenosti

Ochrana konvenčních (70 m) a
ekologických (200 m) pěstitelů

• Obsetí

**Předcházení přeshraniční
kontaminace (400 m)**

Označování sklizených
plodin

„Tento produkt obsahuje geneticky
modifikované organismy“

Evidence a archivace údajů o pěstování

[GMO bez obalu Zelený průvodce](#)

GMO a ekologická produkce

- ▶ Zákaz používání GMO
  - ▶ Hospodářské subjekty mohou předpokládat, že při produkci zakoupených potravinových a krmivových produktů, nejsou-li tyto označeny nebo není-li k nim přiložen dokument podle uvedených nařízení, nebyly použity žádné GMO nebo produkty získané z GMO, pokud neobdrží jiné informace, podle nichž označení dotyčných produktů těmto nařízením nevyhovuje.
- ▶ Zbytková kontaminace v souladu s nařízením č. 1829/2003
  - ▶ podíl materiálu, který obsahuje GMO, sestává se z nich nebo je z nich vyroben, v jednotlivých složkách, z nichž se tato potravin/krmivo skládá, není vyšší než 0,9 %, za předpokladu, že přítomnost tohoto materiálu je náhodná nebo ji nelze technicky zabránit
    - ▶ organizační opatření k minimalizaci rizika kontaminace
      - ▶ Tam, kde sousedí ekologicky obhospodařované pozemky s pozemky, které nejsou obhospodařovány ekologickým způsobem, musí ekologický podnikatel učinit vhodná opatření, kterými sníží riziko škodlivých vlivů na jím ekologicky obhospodařované pozemky, a to na nejnižší možnou míru; takovými opatřeními jsou zejména výsadba živých plotů, větrolamů, pásů zeleně, izolačních travnatých pásů nebo zřízení cest
    - ▶ pravidla koexistence